Ч. 153 Неділя 12 (24) липня 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостсвах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(До ситуациї. — Ішпаньско-американьска війна і ситуация в Ішпаниї. — Болгарска княжа пара в Петербурзї і заповіджена гостина румуньского короля тамже).

У внутрішній політицї настав тепер хвилевий спокій — звістно, спека не дає політикувати. Конференциї язикові паразї закінчили ся а ґр. Тун вибирає ся в дорогу до Ішль. За то тим більше праса займає ся справою внутрішної політики а особливо ческа представляє недалеку будучність в неконче рожевім сьвітлї. Ческі ґазети доказують, що вже в найблизшій будучности заносить ся на великі подїї, а пос. Пацак в своїм орґанї Hlasy Podrit. згадує о тім також, та каже, що Чехи не можуть богато сподївати ся від будучности. Подорожи ґр. Туна до Ішль приписують велике значінє, бо кажуть, що він має предложити цїсареви дальший плян своєї акциї і одержати широке повномочиє. Narod. Listy доказують, що ґр. Тун задумує приступити до другої сериї конференций а предметом їх буде щось такого, що без участи Нїмцїв а навіть мимо їх упору має бути переведене. Може бути, що ґр. Тун хоче забезпечити собі згоду і призволенє більшости Ради державної і соймів краєвих на акцию полїтичну, котру приготовлює. Однакож виясненя ситуациї і залагодженя теперішних клопотів по такім средстві не можна сподївати ся. Криза діжде ся залагодженя зовсїм де инде — а тогди рішенє наступить дуже борзо. З теперішного стану нема виходу при помочи переговорів. Але Австрия мусить конче вийти з того стану, скоро має ся не допустити до розбитя держави, длятого треба рішучо і засадничо сказати, що має діяти дальше, а передовсїм має ся рішити питанє: чи правительство ґр. Туна має з дотеперішних досьвідів і з цїлої теперішної ситуациї витягнути консеквенциї, які буде уважати за конечні, щоби звести державу на иншу дорогу, або чи треба шукати спасения деинде. — Згадана ґазета припускає, що ґр. Тун має готовий плян не лиш на найблизшу, але й на дальшу будучність, а коли так, то ґр. Тун мусить постарати ся о призволенє на той плян і о уповажненє до его виконаня. Рішенє, яке наступить що-до проґрами політичної, буде заразом і рішенєм о судьбі правительства, а день, котрий буде рішати о мінїстерстві ґр. Туна, зближає ся скоростию блискавки.

З того погляду Narod. List-ів виводять деякі инші ґазети такі здогади: або ґр. Тун уступить з цілим мінїстерством, щоби зробити місце иншому, або одержить завізванє до утвореня нового мінїстерства і уповажненє до радикальної зміни дотеперішного устрою конституцийного.

Linz. Volksbl. орґан посла дра Ебенгоха, докоряє Нїмцям за то, що не хотять брати участи в переговорах з ґр. Тупом і доказує, що проєкти ґр. Туна містять в собі богато річий дуже користних для Нїмцїв. Він в своїм проєктї нового закона язикового предложив опозициї зовсїм честний мир. Чи „начерк“ той стане ся законом в дорозї вимковій? — то єсть питанє будучности. — Взагалї — каже згадана ґазета — відносини суть дуже трудні. Досьвіди з півтора року доказують, що від парляменту і теперішної борби партий не можна сподївати ся нїчого иншого, як лиш скорого розкладу і розстрою держави. Цїла держава відотхне свобідно, коли сильна рука возьме провід серед запутаних відносин і витичить дорогу нового розвою.

Коло Манцанїльо на Кубі прийшло межи Американцями а Ішпанцями знов до морскої битви. Американьска ескадра знищила три ішпаньскі кораблї торговельні і 5 канонїрок. В битві тій убито і поранено 100 Ішпанцїв. Зі сторони американьскої нїхто не погиб анї не був зранений. Після приватної депеші з Гаванни вийшли Американцї послїдного втірка вечером на беріг коло Манцанїльо. Войско ішпаньске, котре стереже міста, стріляло до Американцїв, а ті відповідали. Залога знищених Американцями канонїрок вратувала ся на беріг і забрала з собою часть мунїциї та річий. Американцї задумують тепер атакувати місто від сторони моря і суші.

З Манїлї доносять, що Аґінальдо оголосив свою диктатуру і воєнне право на Филипиньских островах. Повстанцї сподївають ся, що острови лишать ся независимими. До Кавіте коло Манїлї прибула вже друга партия войска на поміч для адмірала Дюї.

Зачувати, що ішпаньске правительство носить ся вже з гадкою заключити мир. Кажуть, що Саґаста виготовив вже плян заключеня мира і має предложити его королевій, а скоро та згодить ся на него, мають зараз розпочати ся переговори в справі мира. — Над ішпаньскою прасою заведено строгу цензуру і заказано писати против правительства а кількох редакторів навіть арештовано.

Гостина болгарскої княжої пари в Росиї звертає на себе увагу, тим більше, що й король румуньский має приїхати до Петербурга. Цар надав князеви одер сьв. Андрея а княгини ордер сьв. Катерини.

---

1)

ЄЕЛЬ.

Оповіданє з житя фризийских моряків.

(З польского — М. Гавалевича.)

I.

Таам Єнвен, Вульф Бон і Христин Льоренцен, з двома молодшими братями, полагодивши сьвяточні орудки в Тондерн, малім місточку на шлезвицкім побережи, ладили ся з поворотом до дому.

Почтовий човен ждав на них в пристани, мали вернути па другий день досьвіта на сам Сьвятий вечер.

Спішилось їм; запізнили ся вже і так дуже, бо мусїли в Тондерн два днї довше сидїти як наміряли. Задержала їх важна справа; суд взивав їх на сьвідків. Ішло о убийство Япа Дунцена, керманича з „Кобри“, котрого з зависти пхнув ножем той дурний Рінк Піддер, припускаючи, що погано его обмовив перед капітаном, немов би з бочки араку витягнув соломкою звиж дві кварти смачного напитку.

Але то була видумка; капітан сам догадав ся того, розмавляючи з Рінком, бо бухав від него арак на три кроки, а за ухом мав ще заложене стебло, що служило ему за лївар. Капітан потребував лиш соломку понюхати, щоби пересьвідчити ся, до яких річий она служила.

Рінк упив ся ще більше з грижі і встиду, а коли долив собі по самий чуб, вхопив ніж і в моряцкім шинку „під котвою“ всадив его Япови в черево; нехай не бреше той морский пес, драб.... поганець!

Треба було, аби то на власні очи бачили: Таам, Вульф і Христин; трех їх до суду потягали і веліли зізнавати під присягою, як і що було?.... Присягли, зізнали, але стратили два дні перед самим Єелем, або Різдвом, як то в їх мові називає ся.

Ну — тяжко!.... треба і для справедливости щось зробити.

Мали о чім оповідати в Кайтумі і Вестерляндї через цїлі сьвята, бо на цїлім Сильтї займали ся тою справою вже від трех місяцїв і закладали ся, чи суд засудить Рінка Піддера на смерть, чи лиш на вязницю, коли убив по пяному.

Старий Таам, правдивий вовк морский, що цїлими тижднями не промовив нї до кого слова, був так перенятий тою справою, що аж три рази сплюнув, гризучи тютюн і на велике здивованє товарашів відозвав ся:

— Утнуть голову!.... утнуть!.... Дурна скотина.

Старий Таам перевів цїле житє на мори, служив по ріжних кораблях, відбув навіть подорож довкола сьвіта, але в язицї був твердий як скала; можна его було навіть уважати нїмим, такий був вже з роду мовчаливий і понурий.

Але моряк з него був славний. Го-го!.... куди там кому з ним рівнати ся! За молоду не боявсь би був і самого чорта, море було для него саджавкою, хотїв у двійку вибрати ся човном до Данії, лише що не міг найти собі гідного товариша; на Сильтї мав таке поважанє, як колиб був що найменше адміралом цїлої фльоти.

З лїтами трохи отяжів, то правда, але держав ся ще кріпко і не гадав переходити до інвалїдів, хоч тогідь зломила ему крига руку, коли переправляв ся по ледї, Бог знає котрий вже раз в житю, повертаючи зі Шлезвика.

Якась біда принесла тодї вчасну весну і відморозь.

Переправа по ледї між Сильтом а Шлезвиком через замерзлий морский брід грозила небезпечностию, але Таам упер ся; з Вульфом Боном і двома синами відбув ту дорогу, лише що замість вісьмох мусїли чотирнайцять годин перелазити по ледових горах, пересовгувати ся твердшими місцями, перепливати через широкі струї, де море було відкрите і ледова покрива попукана, а перед собою сунути лодку з почтою і пакунками, витягати єї з води на лїд, а з леду спускати знов на воду.

Не була то для них першина.

Атжеж кілька разів в тиждни мусїли так переправляти ся цїлу зиму, коли не було иншої комунікациї між островом а Шлезвиком. Мали вже практику в тім і знали, як собі ра-

Новинки.

Львів дня 23-го липня 1898.

— **Іменованя.** Львівский ц. к. висший Суд краєвий іменував канцелярийним офіциялом I. кл. Ів. Пелчиньского официяла II. кл. в Бучачи для Товмача, дальше канцелярийними офіциялами висшого суду краєвого у Львові канцелярийних офіциялів II. кл.: Мар. Анджейовского у Львові, Том. Гібша в Чесанові, Йос. Боляньского в Любачеві; официяла Мар. Тустановского з Бібрки для Зборова; канцелярийними офіциялами II. кл. офіциялів Петра Теодоровича в Коломиї для Перемишля, Ян. Цурковского зі Зборова для Бережан; дальше канцелістів: Ів. Бартля в Потоці золотім для Потока золотого, Володисл. Ґживацкого в Сколїм для Солотвини, Йос. Райсмаєра в Бурштині для Микулинець, Володисл. Шетину в Збаражи для Заболотова, Йос. Шеллера в Перемишли для Устрік, Стап. Білявского в Буківску для Лїська, Мавр. Морецкого в Коломиї для Перемишлян, Йос. Лїфшіца в Теребовли для Мостів, Ант. Ґрубера в Коломиї для Косова, Фр. Тшецкого в Коломиї для Коломиї, Ант. Біндера в Залїщиках для Тлустого, Софр. Ґалька в Чесанові для Чесанова, Йос. Ґрабовского в Золочеві для Золочева, Юл. Білецкого в Болехові для Надвірної, Ів. Кафку в Комарні для Комарна, Людв. Фіберта у Львові для Львова, Ів. Павлика в Дрогобичи для Луки, Ферд. Бобрика в Лїску для Лютовиск, Мик. Мехляя в Сяноцї для Сїняви, Мих. Бакиня в Грималові для Грималова, Ал. Тарновского в Копичинцях для Кутів, Володисл. Фльоренцкого в Городку для Любачева, Раф. Каратницкого в Станиславові для Монастириск, Вас. Білецкого в Стрию для Рожнїтова, Ом. Харкевича в Будзанові для Отинїї, Макс. Білинкевича в Дрогобичи для Олеська, Володисл. Шидловского в Порохнику для Жидачева.

— **Стан здоровля Є. Ем. Кардинала** значно погіршив ся. Недужий приймає дуже мало поживи і мало говорить, а горячка збільшає ся.

— **В справі переходу чужих робітників до Румунїї** видало тамошнє правительство такі зарядженя: Ґрупам чужих робітників, так рільних як і инших предприємств, не дозволяє ся вступу до Румунїї, наколи кождий поодинокий, до ґрупи належачий робітник не постарає ся о осібний, правильно виставлений пашпорт. Пашпорти мусять бути відимовані в румуньских урядах консулярних. Увільнене від відимати признає ся лиш тоґди, коли більше число осіб являє ся на румуньскій границї і приняті для якоїсь з гори означеної місцевости одним і тим самим предприємцем. Однак і в сїм случаю може бути признане увільнене від відимати лише ґрупі таких чужих робітників, що походять з місцевости, де нема румуньского консуляту. Так само не можуть одержати такого увільненя чужі, видалені з сусїдних держав, чи то поодиноко, чи ґрупами.

— **Пригода на зелїзници.** В часї пересуваня вагона на станиславівскім двірци онгди в ночи, ударив на той вагон делятиньский поїзд. В наслїдок того потерпів рану в око шеф президияльного бюра краєвої Дирекциї скарбу радник Клюсік, що сидїв в тім вагонї, а крім того тяжко покалїчені два зелїзничі робітники і одна жидівка.

— **Речинець виміни срібних ґульденів,** котрі або внаслїдок передїравленя або з якої иншої причини втратили приписану вагу, продовжило Мінїстерство скарбу до дня 15 липня 1899.

— **Видїл Руского товариства педаґоґічного у Львові,** розписує сим конкурс на принятє учеників до „Інститута під покровом сьв. о. Николая" на рік шкільний 1898/9. Приймати ся будуть ученики середних шкіл, сини членів Руского товариства педаґоґічного. До подання долучити треба: 1) метрику хрещеня ученика; 2) сьвідоцтво шкільне з послїдних двох курсів; 3) декларация що до місячної заплати, що виносить 20 зр.; 4) 1 зр. на видатки кореспонденцийні; 5) хто не єсть членом Руского товариства педаґоґічного, 1 зр. на вписове і вкладку річну до того товариства. Всякі поданя адресувати треба до видїлу Руского товариства педаґоґічного у Львові ул. Театиньска ч. 19 на руки члена видїлу Костя Паньковского. Остаточна умова заключить ся по принятю кандидата. В склад комітету, занимаючого ся веденем дїл Інститута входять: дир. Едв. Харкевич яко голова, др. Мих. Пачовский, др. Антін Хомин, др. Стефан Федак, кат. о. Дорожиньский і Кость Паньковский яко настоятель інститута і секретар комітету. Інститут дає своїм вихованкам: а) помешкане, харч, опал, сьвітло, послугу, пране за доплатою 50 кр. місячно; б) доставляє їм — о скілько на се дозволять фонди — книжок і приборів шкільних; в) управляє їх вихованем, стараєсь о добре домашнє і товариске поведенє; г) улекшує їм науку шкільну і наглядає єї під доглядом домашних сталих директорів; д) доставляє вихованкам нагоду придбати инших відомостий, теоретичних і практичних. Час вносити поданя о принятє визначує ся до дня 10 н. ст. серпня 1898.

— **Чоловік-звіря.** Сими днями в Ерве, у Франциї, ставав перед судом присяжних якийсь Келяр, обжалований о вимордоване цїлої родини, зложеної з вітця, матери, бабки і трех дїтий. Убийник влїз до помешканя ночию через вікно. Старших положив трупом вистрілами з револьвера, дїтий позарізував ножем, а відтак украв 300 франків. Келяр має 27 лїт і робить огидне враженє: худощавий, майже без рамен, з чашкою ідіота, що з виразом звіряти на лици дивить ся понуро перед себе. Незвичайно довгі руки, непропорціональні до цїлої будови тїла, роблять єго якоюсь карикатурою. Оглядано єго довго в шпиталї, але не стверджено нїяких умислових анормальностий, слїдство однак виказало, що походить з родини пияків і вже в дитинних лїтах був ловлений на крадежах. На жадане судиїв оповів найрівнодушнїйше свій останний злочин. По вимордованю всїх осіб, випив фляшку руму, котра стояла на столї, бо терпів велику спрагу. Суд присяжних по короткій нарадї узнав єго винним без злагідняючих обставин і видав одноголосний приговор смерти.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

Добрі ради.

Вина овочеві. (Після Беттнера. — VI.) Щоби мощ добре виробив і з него зробило ся вино, треба ще знати, яка має бути бочка, який шпунт до неї, як з бочкою обходити ся, де єї ставити, яке повинно бути місце на бочки з мощем до кисненя, як обходити ся з вином в бочках, як єго стягати до фляшок, як клярувати або очищати, і наконець, як єго на случай потреби поправляти. — 1) **Бочки** при робленю вина то дуже важна річ; коли вино зіпсує ся або набере злого смаку, то по найбільшій части бочка тому винна. Длятого треба собі ось що запамятати: Не брати під нїяким услівем бочок, в котрих була колись капуста, огірки, молоко, пиво або горівка. Найлїпші бочівки з вина і їх можна иноді досить легко і дешево дістати; треба лиш розпитати ся по склепах, де держать вино. Хто би купував таку бочку, нехай насамперед всуне ніс до бочки. Коли бочка пахне вином, то она добра; коли же чути єї стухлостию, то не треба купувати. Коли же бочка була вже давно випорожнена і єї не чути вином, то треба, щоби она по ви-

---

дити, але з поворотом лучилась їм погана несподїванка. Вітер віяв, сонце пригрівало, кришталеві леди сьвитили і сипали іскрами, як зеленковаті кусні скла, під ногами їм таяло і вода хлюпотїла, коли ступали по ледї.

Довкола них розтягало ся, як пустиня засїяна горами криг, розмерзаюче море, тріщали леди і скреготали отираючи ся о себе.

Місцями мусїли бродити по пояс в водї і працювати з усїх сил, аби лодка не застрягла; втягали єї як раз з надлюдским напруженем на велику ледову кригу, коли нагле повіяло на них щось, як подув чортів, вітер затряс ними і трохи не вкинув до води; роздав ся ломіт немов би розпукло дно морске і почули, що лїд під ними посуває ся на полудне.

Лодка виховалась їм з рук, не могли єї вхопити; крига рушила і почала їх нести спершу поволи, відтак чим раз скорше, а потім в вільнїйших місцях гонена вітром летїла як парохід.

Чотирох людий на тій ледовій тратві плило на неохибну згубу, віддаляючи ся чим раз більше від берега.

Таам прикусив губу і став ще більше понурий як звичайно; глядів перед себе немов би око в око змірив ся зі смертию і говорив до неї:

— А все таки не возьмеш мене!...

З правої сторони простягав ся їх родинний остров, Сильт, як здохлий угор, що плаває поверх води, з лївої білі, снїгом вкриті побережа Шлезвика.

Попали на струю, що несла їх просто на повне море. Ратунку не було, хиба в чудї і милосердю Божім...

Вульф хрестив ся і бурмотів молитву, два молодші Єнзени ломили руки і занїміли зі страху; Таам найспокійнїйше сїв на ледї, як на покладї корабля і глядів лиш перед себе ждучи, як то скінчить ся.

Так плили пять чвертий години, пять довгих віків між житєм а смертию...

Вкінци в послїдній хвили змилував ся Бог над ними.

Минули кінчик острова і почали колисати ся чим раз більше; тяжко їм було удержати ся на ногах, мусїли покласти ся на черева, аби не упасти з криги.

Як фоки на березї, лежали так без руху, скостенїлі від зимна і страху, а над собою чули смерть, що летїла і скреготала зубами з леду, і шелестїла крилами з вітру, і подвоювала косою, усьміхаючи ся глумливо до своїх жертв, схоплених в лапку.

Один Таам не налякав ся єї, завзятий і готовий на борбу, немов би говорив:

— Ти смерть, а я старий вовк морский!... Ану попробуймо ся!

І побідив при ласцї Божій. Несена похватом і гонена вітром крига підскочила нагле як шалена; щось піднесло єї в гору і кинуло з такою силою, що розбила ся в куснї, як крихке скло.

Три голоси зойкнули, четвертий засичав як здушена гадина; то був голос Таама. Лежав з лицем викривленим болем і кровію облитий, але живий. Коли отворив очи побачив лиш Вульфа і старшого сина простягнених на ледї; з молодшого не остало нї слїду. Пішов під воду придавлений кригою.

Помяни єго Господи во царствії Твоїм!

Цїле щастє, що їх трех викинула крига на леди, що вчепили ся самого кінчика острова.

На другий день ледве над раном добили ся до Кайтума по засніжених піскових видмах, подібні радше до страхів як до людий, скостенїлі, обмерзлі, покриті инеем і кусними леду.

Таам зі зломаною рукою, Вульф з горячкою, молодший Єнзен з посивілим на висках волосем.

Але живі!...

Не хотїли їм вірити, коли оповідали свої пригоди; мусїли присягати ся на Бога і душу, що говорять правду.

Дивовано ся спокоєви Таама, що не отвирав уст і з підвязаною рукою сидїв два місяцї при вікнї в кріслї з поручем, гриз баґу, дивив ся у випуклї шиби і думав, немов би аж тепер розбирав всьо, що перебув.

А коли єго питали:

— Щож ти, старий, гадав, коли так плив на тім ледї?... Не бояв ся утонути як руда миш?...

Підносив голову, встромлював свої сталеві пронибаючі очи немов з обидою в питаючих і відповідав поволи:

— Нї-ї-ї!... Я гадав лиш, що коли не задержимо ся де при Сильтї, то треба буде так плисти до Амрум, або Фер а тож добрий кусень дороги морем.

Люди усьміхали ся з тої слїпої віри старого дивака і здвигали плечима.

II.

В Тондерн вже третий місяць лежав в шпиталї Ерик Маттівен, син лїхтарника з Вестерлянду, доворець „птичої буди" т. є. великої лапки на дикі качки, яку мешканцї острова устроїли на Сильтї, аби громада мала більші доходи.

Два рази до року відбували ся лови на перелетні птицї, що вандрували з полудня на північ з весною, а вертали в осени. По дорозї хитрі люди устроїли їм лапку.

Вибрали кусень ґрунту на пісках, близько моря, засадили деревами і корчами, покрили

порожненю була бодай добре очищена. Перед ужитем треба таку бочку добре кілька разів випарити а відтак налляти до неї студеної води, нехай в нїй постоїть цїлу добу. Зовсїм нові бочки повинні бути зроблені з дубових клепок, з дерева анї не занадто вохкого, анї не занадто сухого; повинні бути добре пукаті, щоби обручі з них не злїтали. Нові бочки треба перед ужитем добре визолити (вилугувати), значить ся, бочку треба налити кипячою водою, до котрої додає ся ще на 100 лїтрів 8 до 10 дека сїркової кислоти (вітриолю). В новій бочці набирає вино з дерева і недоброго смаку і закрашує ся. До киснення найлїпше уживати великих бочок, бо мощ в них найлїпше кисне. Готове вино лїпше держати в малих бочівках. Хто би робив вино з овочів, нехай зважає на то, щоби мав і більші і менші бочки, а то длятого, щоби при наповнюваню бочки мати завсїгди під рукою бочку відповідної величини; як би всї бочки були однакові, то могло би нераз так стати ся, що або би лишило ся трохи вина або бочка була би неповна. По випорожненю бочки треба її зараз добре випарити, вимити твердою щіткою і коли висхне, висїркувати. Бочки, що стоять довший час порожні, треба що 8 або 10 недїль сїркувати. Нове і слабше вино держить ся лїпше в добре висїркуваних бочках а надпсоване вино поправляє ся, скоро єго кілька разів перелляти до сьвіжо висїркованих бочок. Бочок, в котрих мощ має киснути, не треба безпосередно перед наповнюванем сїркувати, бо сїрковане не допускає киснення. — 2) **Шпунти** до киснення уживає ся на то, щоби ними заткати бочку, коли відбуло ся вже перше бурливе кисненє і не пустити до бочки воздуха, а надмірній вуглевій кислоті дати можність виходити з бочки. Тепер придумано камінні шпунти до киснення з накривочкою, котру вуглева кислота сама собі отвирає, коли єї призбирає ся богато в бочці, але таких шпунтів у нас не дістав би. Длятого треба отвір шпунтовий затикати лиш деревлянним шпунтом, котрий обвиває ся чистим платком і не забивати єго мідно. Від часу до часу виймає ся шпунт очищує ся і змінює ся платок. Коли вино по 4 до 6 недїлях вже виробило, затикає ся бочку мідно довгим шпунтом, котрий би сягав кінчиком аж до вина. В малих бочівках до киснення єсть лиш один отвір з боку на бочці на шпунт, а другий отвір на днї бочки на чіп. У великих бочках роблять в днї добре припасовані дверцї, котрими можна з бочки вигідно дріжджі спустити і бочку добре вичистити. — 3) **Місце на бочки з вином** для малого господаря не так легко прибрати, але коли би він то конче схотїв, то таки би знайшов. Передовсїм треба то знати, що инше місце мусить бути на вино, котрє кисне, а инше на то котре вже має лежати готове і ще лиш докисати. Місце до киснення мусить бути тепле, а теплота в нїм повинна бути одностайна, 12 до 14 степенїв Реоміра (длятого добре єсть мати завсїгди термометер під рукою). В такім місци де кисне вино, повинна бути як найбільша чистота: нїякої стухлости, плїсни і болота на земли там не сьміє бути; воздух мусить там бути чистий. В такім місци не можна держати бочок з капустою, бараболї, нафти, селедців і т. п. На бочки ставить ся там два бальки а під бочки на них підкладає ся відповідні клинцї, щоби бочки не рушали ся. На вироблене вино треба холодного місця; найлїпша до того пивниця.

— **Приорюванє стерниска** повинно відбувати ся зараз по зібраню збіжа а то для того, що тогди ще земля мягка і пухка та дасть ся мілко переорати; пізнїйше она висхне і ствердне, а тогди вже мимо волї треба глубше орати. Стерниско треба головно длятого мілко приорювати, що тогди дрібоньке насїнє всїляких бурянів та зерно борше зійде і опісля можна боронами тим лекше і борше вичистити поле з бурянів. Де ґрунт єсть легкий, там замість приорювати стерниско, можна єго лиш добре заволочити тяжкими боронами.

— **Щоби солодке молоко не скипало ся**, треба передовсїм дуже чисто коло молока ходити. Перед доєнєм треба корові обмити вимя і дійки, щоби гнїй, болото та волоски з луской зі шкіри не спадали до молока. Але не треба так робити, як то у нас роблять: змивати в дійницю, нїби длятого, щоби під коровою не було мокро, а відтак лиш вихлюпнути брудну воду з дійницї! Така робота виглядає на то, як би хто водою з калабанї на улици мив собі лице — що иноді також у нас буває. Відтак треба всю посудину, в котрій держить ся молоко, добре випарювати і вимивати. Найлїпше випарювати горячою водою з содою, а відтак добре виполокати. А тепер найважнїйша річ: сьвіжо видоєне молоко треба зараз поставити в студену воду, принесену просто з керницї, а коли єго треба довше держати, то воду треба частїйше зміняти. Посудина з молоком у водї повинна стояти не накрита, але в чистім і холоднім місци. В Данії перевозять сьвіже молоко сьвітами в той спосіб, що заморожують штучно трохи молока і кусні замерзлого молока кидають до посудин, в котрих молоко розвозять.

— **Отто годівля гусий!** В Одербрух в Прусах єсть велика годівля гусий і торік вигодовано там на заріз 34.000 гусий. Місце, де годують гуси займає 18 арів і єсть обведене доокола парканом а в серединї подїлене на 24 клїток, в котрих разом може помістити ся 4000 штук гусий. Гуси годують там ячменем і торік ужито на то 510.000 кільо ячменю. Ячмін сиплють насамперед до великих кадок, в котрих містить ся по 1600 до 1700 кільо а відтак наливають водою на 48 годин; відтак висипають єго на мірно великі купи і лишають на два днї, щоби скільчив ся, а тогди годують ним гуси через три недїлї. За той час з'їсть гуска 15 кільо солоду, а мусить їсти день і ніч і длятого цїле місце осьвітлене в ночи великими лїхтарнями. Через пять днїв в тиждни ріжуть там пересїчно 300 гусий і обскубують їх. За скубанє платять від гуски по 6 кр. і за 34.000 штук видано торік за то 2040 зр. Що дня пакують там 200 зарізаних гусий по 20 штук до одного коша і висилають до Берлина поодиноким торговельникам. 100 гусий дає 20 кільо піря, отже 34.000 штук дало 6.800 кільо. Гуска годована через три тиждні солодом важила пересїчно 6 кільо, а коли перед тим пасла ся, то 7 кільо. За кільо платять торговельники в Берлинї по 70 кр. Для тілько гутий треба і богато підстїлки; за солому на то не платять нїчого, бо той, що єї доставляє, забирає собі опісля за то гнїй. Сеї весни забрав він собі 340 великих, трокінних фір гною. Щоби гуси не хорували, то до води, яку дають їм пити, додають ще трохи сільної кислоти.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Віденъ 23 липня. Є. Вел. Цїсар санкціонував ухвалений галицким соймом закон будівельний для більших місцевостий.

Льондон 23 липня. Перший льорд адміралїції Ґошен пояснив в палатї послів додаткову проґраму збільшеня анґлїйскої фльоти: Росия будує шість нових кораблїв боєвих, а з тих два в наслїдок давнїйшої проґрами, отже Анґлїї потреба чотирох нових кораблїв боєвих; Росия будує 4 нові крайсери, Анґлїї потреба длятого також 4 крайсерів і 12 лодий до нищення торпедів. Будова нових кораблїв має коштувати 15 міліонів фунтів штерлїнґів а всї мають бути так збудовані, щоби могли переплисти через канал суеский.

Віденъ 23 липня. Берісича, злодія, що обкрадав людий по зелїзницях у ваґонах до спаня, а опісля утїк з кримїналу у Віднї, арештовано в Софії.

Льондон 23 липня. Бюро Райтера доносить з Манїлї, що повстанцї висунули поволи свою артилєрию під Тонду, Санта Меза і Маляте та стали стріляти, прогнали Ішпанців з їх шанців поза Маляту і стали бомбардувати сю місцевість.

муравою, викопали малий ставок, до котрого крутим каналом доплывала солодка вода; ставок і канал сховані в гущавинї далеко від людских осель, виглядав як зелена оаза.

Від моря закривали єго лави піску порослого столїтним вересом; вітер не зривав тут вершків деревцям, не вигинав їх в каблук, не робив з них карликів, як де инде на острові, позбавленім цїлковито дерев і пустім, покритім лиш місцями зеленою, рідкою травою на пасовисках або плахтами вересу, що як стрижений перский диван застелював жовті видми на побережи.

По ставі плавало квакаюче стадо домашних качок і зрадливим голосом накликувало хмари диких сестер, що перелїтали понад море плахтами.

— Ква, ква, ква.... пливіть за нами! — приговорювали, запрошуючи за собою в крутий канал, що звужував ся чим раз більше і загинав ся, а при кінци котрого стояла деревляна будка, а в будцї чатував Ерик Маттізен і скорим рухом хапав заманені дикі качки та кождій з них скручував від разу шию та кидав поза себе на купу.

В той спосіб кождої весни і осени мусїли переплачувати свою легковірність тисячі качок, щоби смакуни в Кіль і в Гамбурґу мали все сьвіжу дичину на своїх столах, а громада Вестерлянд доходи.

Ерик Маттізен був таким качачим Іродом і жив з того ремесла.

Однако трафила коса на камінь; мало що сам не скрутив вязів одного дня, коли виладовував розбитий корабель на побережи під самим Венїнґштетом. Скриня придавила єму груди, що трохи всї ребра не трісли. Мусїли єго відвезти до шпиталю в Тондерн, аби вилизав ся і позрастав, а дома на Сильтї лишила ся єго Сара з малою Еллен і з десятилїтним Дірком, що мав колись заступити вітця в птичій лапцї, коли би не хотїв займати місця по дїду при морскій лїхтарни.

Три місяцї перележав Ерик Маттізен в шпиталї і тілько було потїхи, що кождої ночи від смерку до рана міг бачити сьвітло мигаюче, як іскра, що вилетить з комина. То сьвітло запалював отець в морскій лїхтарни на північнім кінци острова.

Отже мав хоч щось, що лучило єго зі своїми.

Іскорка через очи западала в серце і в нїм робило ся теплїйше. Кождого вечера розсьвічувалась єму душа і бачив в нїй образи, кидані немов чародійною лїхтарнею аж через море з тих піскових видм, де стояв єго домик в синьо мальованими рамами вікон, з різбленими одвірками, з зелїзною цифрою єго прадїда і роком під дахом на стїнї, помальованїй красною звітрілої цегли.

Цїлком такий самий домик, який собі єго Дірк укладав з камінців, що єму отець купив до забави тамтого року на Різдво.

А в тім домику....

Ерик Маттізен, що скручував голови тисячам качок в осени, не належав до мягких людий, а однако коли так лежав на шпитальній постели, або коли проходжував ся в кафтанї по сали клапаючи капцями по помості, чув, що на вид того сьвітла в лїхтарни і на згадку свого домика, доброї Сари, золотоволосої Еллен і чупурного Дірка, робилось єму так нїяково, що не міг собі найти місця і був би ішов так як стояв, в тих капцях, в тім кафтанї шпитальнім і нічній шапцї, через море, коби лиш вже раз до своїх дістатись.

(Дальше буде).

Надіслане.

За редакцію відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).